

เส้นทางชีวิตการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา : เรื่องเล่าของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดี ในจังหวัดมหาสารคาม

The Life Path of Decision not to Pursue Higher Education: A Narration of Mathayom
6 Student with A Good Academic Performance
in Maha Sarakham Province

กฤษฎาพร แซ่เวียน* พร้อมพิไล บัวสุวรรณ** วรรณวิศา สืบบุญสรณ์ คล้ายจำแลง***

Kritsadaporn Saewian*, Prompilai Buasuwan**, Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang***

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบเล่าเรื่อง (Narrative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1) เพื่อทำความเข้าใจเส้นทางชีวิตในการหาสาเหตุและปัจจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดี แต่ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา 2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาในการช่วยเหลือนักเรียนในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้อย่างเหมาะสม กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้ที่กำลังจะจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ผู้ปกครองมีรายได้เพียงพอต่อการสนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อ จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการให้รหัส (code) และจัดกลุ่มตามประเด็นหลัก (theme) เพื่อมุ่งเน้นทำความเข้าใจการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ที่กำลังจะจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดี จำนวน 1 คน เพศหญิง อายุ 18 ปี และผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ได้แก่ ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว เพื่อน และครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมถึงรองผู้อำนวยการโรงเรียน

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) เรื่องเล่าชีวิตของนักเรียนตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของนักเรียนและครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ของผู้ปกครอง สาเหตุของการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และเป้าหมายการประกอบอาชีพในอนาคต และ 2) แนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาในการช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการศึกษาต่อ คือ ควรจัดให้มีการแนะแนวการศึกษาต่อและแนะแนวการประกอบอาชีพในอนาคตให้มากขึ้น รวมถึงการจัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียนเพื่อใช้ในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

คำสำคัญ : การตัดสินใจ, การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา, เรื่องเล่า, ผลการเรียนดี

Abstract

This qualitative study is narrative research with the objectives to 1) To understand the life path of finding the causes and factors of Mathayom 6 students who have a good

academic performance but decide not to pursue higher education level. 2) Presents guidelines for planning the operations of educational institutions in order to assist students in making appropriate decisions regarding further education at the higher education level. The sample comprises in the research is those who are about to graduate in high school level, Maha Sarakham Province. To be a student whose academic results are good. Their parents have sufficient income to support further education, but they decided not to continue their studies at the higher education level. The one sample was selected using Purposive Sampling method by specific qualifications which was the student who decided not to study further in higher education. The research tool was an in-depth interview and a content analysis method and main point analysis to focus on understanding the informant decision not to attend in higher education. The main informant is the student about to graduate from Mathayom 6, gender: Female and she is 18 years old.

The results of this study are presented in two main sections. The first section focus on 'the story' life of the student from she was born until now. The information consists of basic personal of student, members of family and the parental income of student. The reasons for decision not to attend in higher education, consisting of personal factors, friend factors, family factors and the future career goals. The second section, should be more guidance for further education and career guidance in the future. Including providing scholarships for students to continue their studies at the higher education level.

Keywords : The decision, Studying in higher education level, Narration, High achieving student

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ เป็นเครื่องมือ กลไกในการพัฒนากำลังคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทย เพราะถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาระบบสำคัญของประเทศชาติ เช่น ระบบเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของสังคมไทยอย่างมาก เพราะเป็นขั้นสำคัญที่จำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง โดยอาศัยองค์กรสำคัญคือสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย เป็นหน่วยงานที่ช่วยพัฒนาและหล่อหลอมบุคคลให้มีความรู้ความสามารถดังกล่าว (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, เรื่องที่ 3 การอุดมศึกษา) อีกทั้ง Paul Koshy (2023) ยังได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับโลกและพบว่าทั่วโลกมีอัตราการเข้าเรียนในระดับสูงเพิ่มขึ้น มหาวิทยาลัยทั่วโลกมีการขยายตัวสูงขึ้น

แม้ในสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่ผันผวนไป สอดคล้องกับ OECD (2019) ที่แสดงให้เห็นว่าแม้คนทั่วโลกจะเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม แต่การศึกษาในระดับอุดมศึกษายังคงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพการจัดการศึกษา โดยปัจจัยหลักที่ทำให้หลายประเทศยังคงลงทุนในด้านการศึกษาคือเป็นผลมาจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต อีกทั้งยังเล็งเห็นว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพราะเมื่อสภาพเศรษฐกิจดีก็ย่อมส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคุณดีขึ้นอย่างถ้วนหน้าและเท่าเทียม

แต่ในปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาลดลง จากฐานข้อมูลธนาคารโลกพบว่าในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมามีสถิติการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงเหลือเพียง ร้อยละ 49 จากที่เคยสูงถึง ร้อยละ 53 ในปี 2554 เมื่อเทียบกับประเทศที่มีรายได้ปานกลางถึงระดับสูงเหมือนประเทศไทย มีอัตราการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสูงถึง ร้อยละ 58 และเมื่อพิจารณาจากการนำเสนอข้อมูลการจำแนกพัฒนาการของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังคมก้าวหน้า Trow (1973 cited in Marginson, 2017) พบว่า การเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและลดระดับลงจากระดับอุดมศึกษาเพื่อปวงชน คือ การเข้าถึงได้ร้อยละ 50 ขึ้น ไปของประชากรในวัยเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา ไปสู่ระดับที่เข้าถึงได้โดยคนจำนวนมาก คือ การเข้าถึงได้ร้อยละ 15 - 50 ของประชากรในวัยเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาเท่านั้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ในปี 2019 มีแนวโน้มที่เด็กไทยจะไม่ศึกษาต่อเพิ่มมากขึ้นโดยในปี 2564 มีเด็กที่หลุดออกจากการศึกษามากถึง 238,000 คน ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ในปี 2019 ขณะที่เด็กอีกจำนวนไม่น้อยหลุดออกจากการศึกษา และเข้าสู่แหล่งอบายมุขต่างๆ โดยพบว่ามีเด็กจำนวน 2-3 ล้านคน ออกจากการศึกษาโดยไม่ได้ทำงาน (จินตจุฑา พันธุ์ทองคำ, 2566) องค์การยูนิเซฟก็ได้แสดงความกังวลต่อกลุ่มเยาวชนในช่วงอายุ 15-24 ปี ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา การจ้างงาน หรือฝึกอบรม (Youth Not in Employment, Education, or Training: NEET) ซึ่งมีอัตราเพิ่มขึ้นสูง โดยพบว่าสัดส่วนประชากร NEET ร้อยละ 70 เป็นเพศหญิง มีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการหลุดออกจากการศึกษากลางคัน และปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม (วิทยาลัยประชากรศาสตร์ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2566) และจากการรวบรวมข้อมูลของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ในฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (Information System for Equitable Education: iSEE) แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักเรียนยากจนพบได้มากที่สุดโรงเรียนขนาดกลาง (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564) จึงเป็นกังวลว่านักเรียนเหล่านี้อาจจะไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาขั้นพื้นฐานสิ้นสุดลงในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพียงเท่านั้น

จากการศึกษาข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม มีผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา ในปี 2565 ภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม และผลการนำมาตรฐานการศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามตัวชี้วัด นักเรียนได้รับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายอยู่ในระดับดี แสดงถึงการจัดหลักสูตรการสอนที่ส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่จากผลการติดตามการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2564 พบว่า การสรุปข้อมูลนักเรียนที่ประสงค์ไม่ศึกษาต่อหรือเลือกประกอบอาชีพ มีจำนวน 29 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 432 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.71 นอกจากนี้ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ศึกษาต่อ

ระดับอุดมศึกษา ยังพบว่ามึนนักเรียนที่มีผลการเรียนดี จำนวน 5 คน และในปีการศึกษา 2565 พบว่านักเรียนที่ประสงค์ไม่ศึกษาต่อหรือเลือกประกอบอาชีพ มีจำนวน 36 คน จากจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด 428 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 8.41 ซึ่งมีนักเรียนที่มีผลการเรียนดี จำนวน 8 คน แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มจำนวนนักเรียนเรียนดีแต่ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในปีการศึกษา 2566 ยังไม่มีการเก็บข้อมูลและสรุปข้อมูลนักเรียนที่ประสงค์ไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่จากการสอบถามข้อมูลในเบื้องต้นกับครูแนะแนวและครูที่ปรึกษา พบว่ามีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน ที่มีผลการเรียนดี และผู้ปกครองยินดีที่จะสนับสนุนให้ศึกษาต่อ แต่ตัดสินใจอย่างแนบแน่นแล้วว่าจะไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิดคำถาม และมีความสนใจในการหาที่มาและสาเหตุในการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจบการศึกษาขึ้นพื้นฐานของนักเรียนกรณีดังกล่าว และเพื่อทำความเข้าใจว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนที่มีผลการเรียนดี แต่ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เช่น ครอบครัว เพื่อน ครูผู้สอน สภาพแวดล้อมทางสังคม ค่านิยม หลักสูตรสถานศึกษาหรือรายวิชาในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงทัศนคติของนักเรียนต่อการเรียนต่อในมหาวิทยาลัย มีผลต่อการตัดสินใจหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการทำความเข้าใจให้กับครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียนในการศึกษาต่อ และเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหานักเรียนไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจเส้นทางชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดีแต่ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาในการช่วยเหลือนักเรียนในการตัดสินใจเรื่องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้อย่างเหมาะสม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย “เส้นทางชีวิตการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา : เรื่องเล่าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดี ในจังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้แก่ เพื่อทำความเข้าใจเส้นทางชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และเพื่อนำเสนอแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาในการช่วยเหลือนักเรียนในการตัดสินใจเรื่องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้อย่างเหมาะสม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักและวิธีเลือกผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบเล่าเรื่อง (Narrative Research) กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับงานวิจัยนี้ ได้มาจากการใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการ คือ ผู้ที่กำลังจะจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดี มีอาชีพในฝันในการประกอบอาชีพในอนาคต และผู้ปกครองมีรายได้เพียงพอและยินดีสนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่นักเรียนตัดสินใจไม่ศึกษาต่อ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นนักเรียนหญิง จำนวน 1 คน อายุ 18 ปี

นอกจากนี้ เพื่อทำความเข้าใจมุมมองและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักได้อย่างครอบคลุมรอบด้านและสามารถตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผู้วิจัยจึงได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยการสัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิดของผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา เพื่อนสนิท และครอบครัว อีกทั้ง ผู้วิจัยยังได้ขอสัมภาษณ์รองผู้อำนวยการท่านหนึ่งในโรงเรียนของผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือในด้านการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเส้นทางชีวิตการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาผ่านเรื่องเล่าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดี ในจังหวัดมหาสารคาม รวมไปถึงข้อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาในการช่วยเหลือนักเรียนในการตัดสินใจเรื่องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน และการวิจัยแบบเล่าเรื่อง หลังจากนั้นนำผลการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญมาสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิด Customer Journey Map (Anania, 2023) เพื่อมุ่งทำความเข้าใจเส้นทางชีวิตการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อหาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อครูแนะแนวในการขอข้อมูลนักเรียนที่มีแนวโน้มจะไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และประสานครูที่ปรึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จะไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
2. ติดต่อนักเรียนที่กำลังจะจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามที่ได้ข้อมูลจากครูแนะแนวและครูที่ปรึกษา เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

4. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลซ้ำจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Member Checking) โดยผู้วิจัยได้สรุปเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้สัมภาษณ์ได้ยืนยันความถูกต้องระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ ไปให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลว่าตรงกับที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ประเด็นหลัก (Thematic Analysis) เพื่อแบ่งข้อมูลออกเป็นประเด็นหลักต่างๆ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (Naeem et al, 2023) ดังนี้

1. ถอดเทปสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ
2. กำหนดคำสำคัญ (Keyword)
3. ผู้วิจัยทำการเข้ารหัสคำ (Code) โดยใช้คำสำคัญ
4. จัดระเบียบข้อมูลที่ใส่รหัสไว้แล้วรวมไว้ในประเด็นหลักเดียวกัน (Theme)
5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยการตีความจากคำสำคัญ (Keyword) การเข้ารหัสคำ (Code) และประเด็นหลัก (Theme)

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง โดยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเส้นทางชีวิตการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาผ่านเรื่องเล่าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดี ในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งสามารถสะท้อนผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้เป็นประเด็นหลัก 2 ประเด็น ดังนี้

1. เรื่องเล่าชีวิตวัยเด็กของนักเรียนเรียนดี ตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน ประกอบไปด้วย

1.1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูลหลัก

“การ์ตูน” (นามสมมติ) เป็นนักเรียน เพศหญิง อายุ 18 ปี ปัจจุบันกำลังจะจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบันการ์ตูนอาศัยอยู่กับย่า ป้า ลุงเขย และหลาน (ลูกของลูกป้า) รวม 5 คน ในหมู่บ้านขนาดกลางแห่งหนึ่งใน อ.ยางสีสุราช จ. มหาสารคาม ซึ่งห่างจากโรงเรียนที่การ์ตูนเรียนอยู่ประมาณ 20 กิโลเมตร สถานะทางครอบครัว พ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่การ์ตูนอายุ 3 ขวบ การ์ตูนมีพี่น้อง 3 คน คือ พี่สาวต่างมารดา 1 คน และน้องชายต่างบิดา 1 คน พ่อประกอบอาชีพขับรถส่งเหล็กไปทำเสาไฟฟ้าโดยต้องเปลี่ยนสถานที่หรือจังหวัดไปเรื่อยๆ ตามงานที่ได้รับมอบหมาย จึงไม่ค่อยได้กลับบ้านมาหาการ์ตูน แต่พ่อก็โทรหาการ์ตูนเกือบทุกวัน ดังคำพูดของการ์ตูนที่ว่า...

“ป๊านึงพ่อจะกลับบ้านประมาณ 3-4 ครั้ง ตามช่วงวันหยุดเทศกาล ครั้งละประมาณ 4-5 วัน แต่พ่อก็จะโทรมาพูดคุยกับหนูเกือบทุกวันค่ะ หรือถ้ามีเรื่องจะปรึกษาหนูก็จะโทรหาพ่อค่ะ” (การ์ตูน นามสมมติ, 21 ธันวาคม 2566)

รายได้ของพ่อเฉลี่ยเดือนละประมาณ 16,000 บาท โดยค่าใช้จ่ายของการ์ตูน พ่อเป็นคนรับผิดชอบส่งให้ใช้เป็นรายเดือน เดือนละประมาณ 5,000 บาท และพ่อยังมีค่าใช้จ่ายในส่วนอื่นๆ ที่ต้องจ่ายเป็นประจำ เช่น ค่าผ่อนชำระงวดรถกระบะ ดังคำพูดของย่าที่ว่า...

“พ่อมันก็หาเงินคนเดียว ใช้จ่ายหลายทาง มีค่าวงจรรถด้วย แต่ก็อยากส่งให้ลูกเรียนสูงๆ” (ย่าของการ์ตูน นามสมมติ, 9 มกราคม 2567)

แต่อย่างไรก็ตาม จากการพูดคุยกับการ์ตูน การ์ตูนบอกว่าแม้พ่อจะมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ แต่พ่อยืนยันว่าสามารถส่งเสียให้การ์ตูนเรียนต่อได้แน่นอน ในส่วนของแม่แท้ๆ แทบไม่ได้ติดต่อกันเลย เจอกันครั้งล่าสุดตอนการ์ตูนเรียนอยู่ประถมศึกษาปีที่ 5 และไม่เคยส่งเสียค่าเลี้ยงดูหรือค่าใช้จ่ายให้กับการ์ตูนเลย มีเพียงแม่เลี้ยงคนปัจจุบันที่ช่วยค่าใช้จ่ายบ้างเป็นบางครั้ง ซึ่งการ์ตูนค่อนข้างสนิทกับแม่เลี้ยงคนนี้ และตัดสินใจว่าจะไปทำงานด้วยหลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังคำพูดที่ว่า...

“หลังจากรับวุฒิเสร็จ หนูน่าจะไปทำงานกับแม่เลี้ยง ช่วยงานเขาที่ร้านทำผม ที่จังหวัดน่าน” (การ์ตูน นามสมมติ, 25 ธันวาคม 2566)

1.2 ภูมิหลังชีวิตในวัยเด็กจนจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

“การ์ตูน” เกิดที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากในขณะนั้นพ่อกับแม่ทำงานที่กรุงเทพฯ แต่เมื่อการ์ตูนอายุ 3 ขวบ พ่อกับแม่แยกทางกัน พ่อได้พาการ์ตูนกลับมาอยู่บ้านกับปู่และย่าที่อำเภอหนึ่ง ในจังหวัดมหาสารคาม การ์ตูนเล่าว่า ชีวิตในวัยเด็กของการ์ตูนไม่ค่อยมีอะไร เริ่มเข้าเรียนชั้นอนุบาลที่โรงเรียนประจำตำบลใกล้หมู่บ้านที่การ์ตูนอาศัยอยู่ และเรียนในโรงเรียนเดิมตั้งแต่อนุบาล จนถึงระดับชั้น

ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการตอบบอกว่าตนเองเป็นคนโลกส่วนตัวสูง เลิกเรียนก็กลับบ้าน มีเพื่อนไม่เยอะ ดังคำพูดของการ์ตูนที่ว่า...

“หนูค่อนข้างมีโลกส่วนตัวสูงตั้งแต่เด็ก มีเพื่อนไม่ค่อยเยอะ เพราะไม่ค่อยชอบนิสัยของเพื่อนตอนประถมกับ ม.ต้นด้วยค่ะ” (การ์ตูน นามสมมติ, 21 ธันวาคม 2566)

การ์ตูนยังบอกอีกว่าไม่ค่อยชอบลักษณะนิสัยของเพื่อนในวัยมัธยมต้นที่ชอบนินทา และไม่ชอบทัศนคติในการใช้ชีวิตเพื่อน เช่น อยากแต่งงานเร็ว เป็นต้น การ์ตูนจึงคิดว่าเข้ากับเพื่อนไม่ได้ และไม่ยอมไปต่อในสายอาชีพเหมือนเพื่อนส่วนใหญ่ จึงส่งผลให้ตัดสินใจเลือกไปเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งๆที่เพื่อนส่วนใหญ่ในห้องเลือกเรียนต่อสายอาชีพ แต่การ์ตูนอยากเปลี่ยนสังคมและสิ่งแวดล้อม และคาดหวังอยากเรียนต่อในมหาวิทยาลัย จึงตัดสินใจสอบเข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ประจำอำเภอหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งการ์ตูนมีเพื่อนที่สนิทในกลุ่ม คือ เป้ (นามสมมติ) เป้ เป็นเพศ LGBTQ ซึ่งเป็นเพื่อนที่สนิทกันมานาน อาศัยอยู่หมู่บ้านเดียวกัน เรียนด้วยกันมาตั้งแต่อนุบาลจนถึงปัจจุบันก็เรียนอยู่ห้องเดียวกัน และเป็นเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งเป้ก็จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร และได้ชักชวนให้การ์ตูนเรียนต่อด้วยกันอีกด้วย แต่การ์ตูนตัดสินใจแล้วว่าจะไม่เรียนต่อ ดังคำพูดของเป้ที่ว่า

“ผมจะไปเรียนต่อในมหาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ เพราะพ่อกับแม่ทำงานอยู่กรุงเทพฯ ด้วย และเป็นห่วงการ์ตูนอยากให้ไปเรียนด้วยกันในปีนี้อาจจะได้ไม่ต้องครอบ ไม่เสียเวลาไป 1 ปี” (เป้ นามสมมติ, 11 มกราคม 2567)

1.3 ทัศนคติด้านการศึกษา

การ์ตูนเป็นเด็กนักเรียนที่ตั้งใจเรียนและผลการเรียนดีตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เกรดเฉลี่ยปัจจุบัน คือ 3.46 การ์ตูนบอกว่าตัดสินใจไม่ผิดที่เลือกเรียนต่อทางสายนี้ เพราะได้เรียนสิ่งที่อยากเรียนวิชาที่ชอบ คือ วิชาคอมพิวเตอร์ และศิลปะ การ์ตูนชอบการออกแบบดีไซน์ อีกทั้งตลอดการเรียนที่โรงเรียนก็มีความสุขดี เพราะรู้สึกเข้ากับเพื่อนได้ มีความคิดคล้ายๆกัน สังคมและแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียนดี ดังคำพูดที่ว่า...

“หนูแอบปี๋มากค่ะที่ได้มาโรงเรียน มีตอน ม. 4 เทอม 1 ช่วงโควิดที่ได้เรียนออนไลน์อยู่บ้าน หนูไม่ค่อยโอเคและไม่ได้รู้จักเพื่อนๆเลย แต่พอมาโรงเรียนเพื่อนๆในห้องทุกคนดี สามัคคีกันดี ไม่มีนินทาว่ำร้ายกัน แม้อาจจะมึนบ้างที่ความเห็นไม่ตรงกัน” (การ์ตูน นามสมมติ, 21 ธันวาคม 2566)

ส่วนในด้านการแนะแนวทางการศึกษาต่อ การ์ตูนมองว่า ควรมีการแนะแนวและให้ความรู้เรื่องการเรียนต่อในสาขาวิชาที่หลากหลาย ไม่ควรเน้นเฉพาะสาขาที่เป็นที่นิยมและคนส่วนใหญ่มองว่าเป็นอาชีพที่มั่นคง เช่น แพทย์ พยาบาล ครู เป็นต้น ดังคำพูดของการ์ตูนที่ว่า...

“หนูอยากให้มีการแนะแนวคณะที่จะเรียนต่อเยอะๆ หรือคณะที่หลายคนอาจจะยังไม่รู้ว่ามีความหรือสาขานี้อยู่ ไม่ใช่มีแต่แนะนำให้ไปเรียนพวกหมอ พยาบาล ครู ที่คนคิดว่ามันเป็นอาชีพที่มั่นคง” (การ์ตูน นามสมมติ, 21 ธันวาคม 2566)

นอกจากนี้ การ์ตูนมีความฝันอยากทำอาชีพเป็นนักวาดการ์ตูน หรืองานที่เกี่ยวกับการออกแบบดีไซน์ จึงอยากเรียนต่อเกี่ยวกับด้านนี้ และไม่มี ความชอบในสิ่งอื่นนอกเหนือจากนี้เลย การ์ตูนยังมองว่าการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ฟ้ายังบอกว่า วุฒิการศึกษาเพียงแค่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ยังไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพและสร้างรายได้เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต ดังคำพูดที่ว่า...

“หนูอยากเป็นนักวาดการ์ตูนค่ะ ชอบวาดการ์ตูนญี่ปุ่น หรือไม่ก็อยากเขียนการ์ตูน เขียนหนังสือ แล้ววาดภาพประกอบประมาณนั้นค่ะ” (การ์ตูน นามสมมติ, 25 ธันวาคม 2566)

1.4 ปัจจัยและสาเหตุในการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

การ์ตูนบอกว่าสาเหตุหลักที่ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อ เพราะว่าความคิดเห็นไม่ตรงกับพ่อ ซึ่งเป็นผู้ปกครองและเป็นคนที่ส่งเสียค่าเล่าเรียน ซึ่งการ์ตูนอยากเรียนต่อใน คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พ่อไม่เห็นด้วยและจะไม่อนุญาตให้เรียน ดังตัวอย่างคำพูดของการ์ตูนที่ว่า...

“พ่อไม่อยากให้เรียนทางด้านนี้ และไม่อยากให้ไปเรียนไกลบ้าน ถ้าจะเรียนให้เรียนที่มหาวิทยาลัยในจังหวัดมหาสารคามหรือจันทบุรีแทนที่นั่นค่ะ แต่หนูอยากไปเรียนที่กรุงเทพฯ มหา'ลัยนั่น เขาขึ้นชื่อด้านนี้ และอีกอย่างหนูไม่อยากเรียนไกลบ้านด้วย ไม่อยากกลับบ้านบ่อย เพราะตั้งแต่ป้ากับลุงและหลานมาอยู่ด้วย บ้านก็วุ่นวาย และป้าชอบพูดจาประชดประชันหนู” (การ์ตูน นามสมมติ, 21 ธันวาคม 2566)

การ์ตูนยังบอกอีกว่าตนเองไม่มีความชอบหรือความฝันอันเลย นอกจากการชอบวาดการ์ตูนหรืองานที่เกี่ยวกับการออกแบบดีไซน์ เลยไม่อยากเสียเวลาไปลองเรียนคณะอื่น หรือสาขาอื่นตามที่พ่อแนะนำ จึงตัดสินใจที่จะยังไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในปีการศึกษาหน้า แต่ยังคงคิดที่อยากเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาในปีการศึกษาต่อไป เมื่อพร้อมในด้านต่างๆ ดังตัวอย่างคำพูดของการ์ตูนที่ว่า...

“หนูอยากเรียนวาดการ์ตูน หรือเกี่ยวกับออกแบบตัวการ์ตูนประมาณนั้นค่ะ หนูไม่มีชอบอย่างอื่นเลย และไม่อยากเสียเวลาลองเรียนอย่างอื่นที่ตัวเองไม่ชอบ หนูจะทำงานเก็บตังค์แล้วค่อยกลับมาเรียนต่อในปีต่อไปค่ะ” (การ์ตูน นามสมมติ, 25 ธันวาคม 2566)

2. แนวทางการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และการแนะแนวการศึกษาต่อ รวมทั้งการแนะแนวการประกอบอาชีพในอนาคตหลังสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังข้อมูลที่ได้ในหัวข้อที่ 1.3 ทศนคติต่อการศึกษา แล้วนั้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้ไปนำเสนอผู้บริหารสถานศึกษา และขออนุญาตสัมภาษณ์รองผู้อำนวยการท่านหนึ่งในสถานศึกษาดังกล่าว ในด้านมุมมองเกี่ยวกับการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และหาแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการช่วยเหลือนักเรียนที่ประสงค์จะศึกษาต่อแต่ขาดโอกาสในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป

2.1 มุมมองของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

ท่านรองผู้ฯ (นามสมมติ) ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานงบประมาณและบุคคล ในโรงเรียนนี้ เป็นระยะประมาณเกือบ 3 ปี จากสถิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ในด้านมุมมองความคิดเห็น ท่านรองมองว่าปัจจัยในด้านการไม่ศึกษาต่อมีหลากหลายปัจจัย โดยเฉพาะปัจจัยในด้านความพร้อมของครอบครัว และเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งนักเรียนบางคนหลังจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก็จำเป็นต้องหางานทำเพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว และบางคนก็ยังไม่พร้อมที่จะศึกษาต่อทันที ซึ่งมาจากหลายสาเหตุ ดังคำพูดของท่านรองว่า...

“ปัจจัยการไม่ศึกษาต่อมีหลากหลายปัจจัย หลักๆเลยก็คือ สภาพความพร้อมทางด้านครอบครัวในเรื่องของเศรษฐกิจ เด็กบางคนพอจบม.6 ก็ต้องเข้าสู่ช่องทางของการทำงานเพื่อเลี้ยงตนเองและบางคนต้องเลี้ยงครอบครัวด้วย และจากการเก็บข้อมูลของงานแนะแนว พบว่านักเรียนบางคนที่ยังไม่ศึกษาต่อเพราะ

ยังไม่ได้คณะที่ต้องการและมหาวิทยาลัยที่ยากเรียน จึงพักการเรียนต่อไว้ก่อน หรือบางคนก็ทำงานเก็บเงินแล้วค่อยกลับมาเรียนต่อก็มี” (รองต๋ย นามสมมติ, 19 มกราคม 2567)

2.2 แนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการช่วยเหลือนักเรียนใน การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

ท่านรองต๋ย (นามสมมติ) มองว่าการที่นักเรียนบางคนเลือกมาเรียนในสายสามัญโดยอาจจะยัง ไม่ได้มีการวางแผนในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างชัดเจน แต่มาเรียนเพราะความเชื่อทางสังคม หรือมาเรียนตามเพื่อน ดังนั้นสิ่งที่โรงเรียนสามารถทำได้ มีดังนี้

1) กระบวนการแนะแนว การแนะแนวทางในการศึกษาต่อในสาขาวิชาต่างๆ ในมหาวิทยาลัยของ ภาครัฐและภาคเอกชน

2) การแก้ไขปัญหาให้นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาต่อ คือ การให้ความรู้ในเรื่องการทำ สัญญากู้ยืมยศ. (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา) เพื่อให้ นักเรียนมีบัญชีกู้ยืมตั้งแต่มัธยมและต่อเนื่องไป ถึงระดับอุดมศึกษา และการจัดหาทุนการศึกษาในช่องทางอื่นๆ ให้กับนักเรียน

3) แนวทางการทำความเข้าใจของผู้ปกครองในเรื่องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทางโรงเรียน มีกิจกรรมในการประชุมผู้ปกครอง มีไลน์กลุ่มในการติดต่อพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรง และมีระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่สำคัญ คือ การเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งครูที่ปรึกษาและครูแนะแนว อาจจะ ต้องเป็นคนให้ข้อมูลกับผู้ปกครองในหลายๆมิติ ในเรื่องสาขาวิชาต่างๆ รวมถึงการประกอบอาชีพที่ หลากหลายในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทำความเข้าใจกับบุตรหลานในการเลือกสาขาและคณะในการ เรียนต่อในระดับอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ดังคำพูดของท่านรองที่ว่า...

“ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนว อาจจะต้องทำหน้าที่ตรงนี้ในการสื่อสารและให้ข้อมูลที่หลากหลาย กับผู้ปกครอง เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจในตัวเด็กมากยิ่งขึ้น ส่วนตัวเด็กนักเรียนเองก็ต้องแจ้งครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว หรือฝ่ายบริหารให้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อพูดคุยทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและหา แนวทางร่วมกันในลำดับต่อไป” (รองต๋ย นามสมมติ, 19 มกราคม 2567)

สรุปผลการวิจัย

1. ในการทำความเข้าใจเส้นทางชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดีแต่ ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า สาเหตุและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการ ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อ คือ มุมมองความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน ทั้งในด้านสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่นักเรียนต้องการจะศึกษาต่อ รวมถึงการประกอบ อาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ซึ่งบิดาหรือผู้ปกครองมองว่า มหาวิทยาลัยนั้นอยู่ไกลบ้านจึงไม่เห็นด้วยกับการ จะเรียนต่อในคณะและมหาวิทยาลัยนี้ และสาขาวิชาที่เรียนอาจมีอาชีพที่ไม่มั่นคง ดังนั้น จึงเกิดความ ขัดแย้งระหว่างอาชีพในความฝันของนักเรียนและความคิดเห็นของผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อ นักเรียนในเรื่องการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อ

ทั้งนี้ปัจจัยด้านเพื่อน สังคม และสิ่งแวดล้อมไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อของผู้ให้ข้อมูล เพราะแม้ว่าเพื่อนสนิทจะโน้มน้าวให้ศึกษาต่อและเพื่อนในห้องเรียนส่วนใหญ่ตัดสินใจจะศึกษาต่อ แต่ผู้ให้ ข้อมูลหลักยังยืนยันที่จะไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

2. ในการนำเสนอแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาในการช่วยเหลือนักเรียน ในการตัดสินใจเรื่องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้อย่างเหมาะสม จากการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรมี แนวทางในการแนะแนวการศึกษาต่อให้กับนักเรียนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และมีแนวทางในการทำความเข้าใจ

เข้าใจกับผู้ปกครองในเรื่องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา คือ การให้ข้อมูลด้านสาขาวิชาที่เรียนต่ออย่างหลากหลายในมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงการประกอบอาชีพในปัจจุบันที่มีอยู่มากมาย และหลากหลาย ซึ่งครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง รวมถึงผู้บริหารควรมีการติดตามผลในการช่วยเหลือนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ได้เผยให้เห็นเส้นทางชีวิตการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เรื่องเล่าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนดี ในจังหวัดมหาสารคาม โดยในส่วนของสาเหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจไม่ศึกษาต่อ คือ ปัจจัยด้านครอบครัว สาเหตุเกิดจากความเห็นที่ไม่ตรงกันระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน ซึ่งผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อผู้ให้ข้อมูล ในเรื่องการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อ สอดคล้องกับ Shawn Temple (2009) ที่กล่าวถึง อิทธิพลของครอบครัว ก็เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อ จากการซึมซับสิ่งต่างๆ เช่น ความคาดหวัง ทัศนคติ อีกทั้งการสนับสนุนจากครอบครัวซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการศึกษาต่อ อีกทั้งแรงจูงใจในการศึกษาต่อ ซึ่งเป็นปัจจัยภายในของผู้ที่กำลังจะจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สอดคล้องกับแนวคิดแรงจูงใจของ Herzberg (1996) อาจถูกกระทบด้วยปัจจัยภายนอกต่างๆ ทั้งสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวบรรยากาศในการเรียนรู้ ภูมิหลังชีวิต และการเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง (Dembo และ Seli, 2008)

ในด้านแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาก็มีความสำคัญต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นของผู้ให้ข้อมูล โดยเฉพาะการแนะแนวทางการศึกษาเพื่อเตรียมตัวศึกษาต่อ โดยพบปัญหาการสนับสนุนและการช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ เช่น การแนะแนวการศึกษาต่อไม่หลากหลายและไม่ตอบสนองต่อความสนใจในการเลือกศึกษาต่อของผู้ให้ข้อมูล และครูแนะแนวไม่เพียงพอต่อความต้องการปรึกษาเรื่องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Rottschaffer (1972) พบว่า สาเหตุที่ทำให้โครงสร้างแนะแนวไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังเป็นเพราะขาดบุคลากร ไม่มีการฝึกอบรมครูประจำการและการให้ข่าวสารทางการศึกษาและอาชีพอย่างกว้างขวาง อีกทั้งครูผู้สอนและครูประจำชั้น ต้องเอาใจใส่และพยายามทำความเข้าใจนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ Dobizl (2002) พบว่า เยาวชนเหล่านี้ต้องการการเอาใจใส่ สามารถเรียนได้และปรารถนาให้ครูพยายามทำความเข้าใจพวกเขา และให้พวกเขาเป็นที่ยอมรับและคอยแนะนำเมื่อพวกเขาต้องการ ดังนั้น โรงเรียน สามารถสร้างโอกาสและทางเลือกที่หลากหลาย ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนของผู้ให้ข้อมูลหลักให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลและมุมมองที่แตกต่างมากยิ่งขึ้น และควรเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาในการช่วยเหลือนักเรียนในการตัดสินใจเรื่องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้อย่างเหมาะสม รวมไปถึงผลของการดำเนินการจากมุมมองของครูนักเรียนและผู้ปกครอง

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). **iSEE ฐานข้อมูลเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม, 2567, จาก กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา: <https://isee.eef.or.th/>
- จินต์จุฑา พันธุ์ทองคำ. (2566). “การศึกษา” ที่ทั้งผู้แพ้ไว้ข้างหลัง: ตีโจทย์อย่างไรให้เด็กไทยเรียนได้ **เรียนดีไม่มี ข้อจำกัด**. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม, 2566, จาก <https://www.the101.world/education-for-all/>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **ความสำคัญของการศึกษา** สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม, 2566, จาก <https://www.moe.go.th>
- วิทยาลัยประชากรศาสตร์ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์. (2566). **การวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในการทำงาน การศึกษา หรือการฝึกอบรมในประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน, 2566 จาก ยูนิเซฟ ประเทศไทย <https://unicef.or.th/th/donate/campaigns/gaza>
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2551). **ความหมายของการการอุดมศึกษา** สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม, 2566, จาก <https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book>.
- Anania, T. (2023). **What is a customer map? How to create one + templates**. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม, 2567, จาก Zendesk: <https://www.zendesk.com.br/blog/fantastic-voyage-customer-journey-mapping-well-worth-effort/>
- Dembo , M. H., & Seli, H. (2008). **Motivation and learning strategies for college success: a self- management approach**. New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Herzberg, (1996). **Herzberg’s dual factor theory**. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม, 2567, จาก <https://jokernum.blogspot.com/2013/07/herzberg.html>
- Koshy, P., Cabalu, H. & Valencia, V. (2023). **Higher education and the importance of values: evidence from the World Values Survey**. Higher education, 85, 1401–1426.
- OECD. (2019). **Benchmarking Higher Education System Performance**. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม, 2566, จาก OECD iLibrary: <https://doi.org/https://doi.org/10.1787/be5514d7-en>
- Shawn Lea Temple. (2009). **Factors that influence students’ desires to attend higher education**. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม, 2567, จาก Seton Hall University: <https://scholarship.shu.edu/dissertations/420>
- Trow 1973 cited in Marginson. (2017). **Unequal Higher Education: Wealth, Status, and Student Opportunity**. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม, 2567, จาก <https://books.google.co.th/books?id=qz-DEAAQBAJ&pg=PA178&lpg=PA178&dq=Trow+and+Marginson>